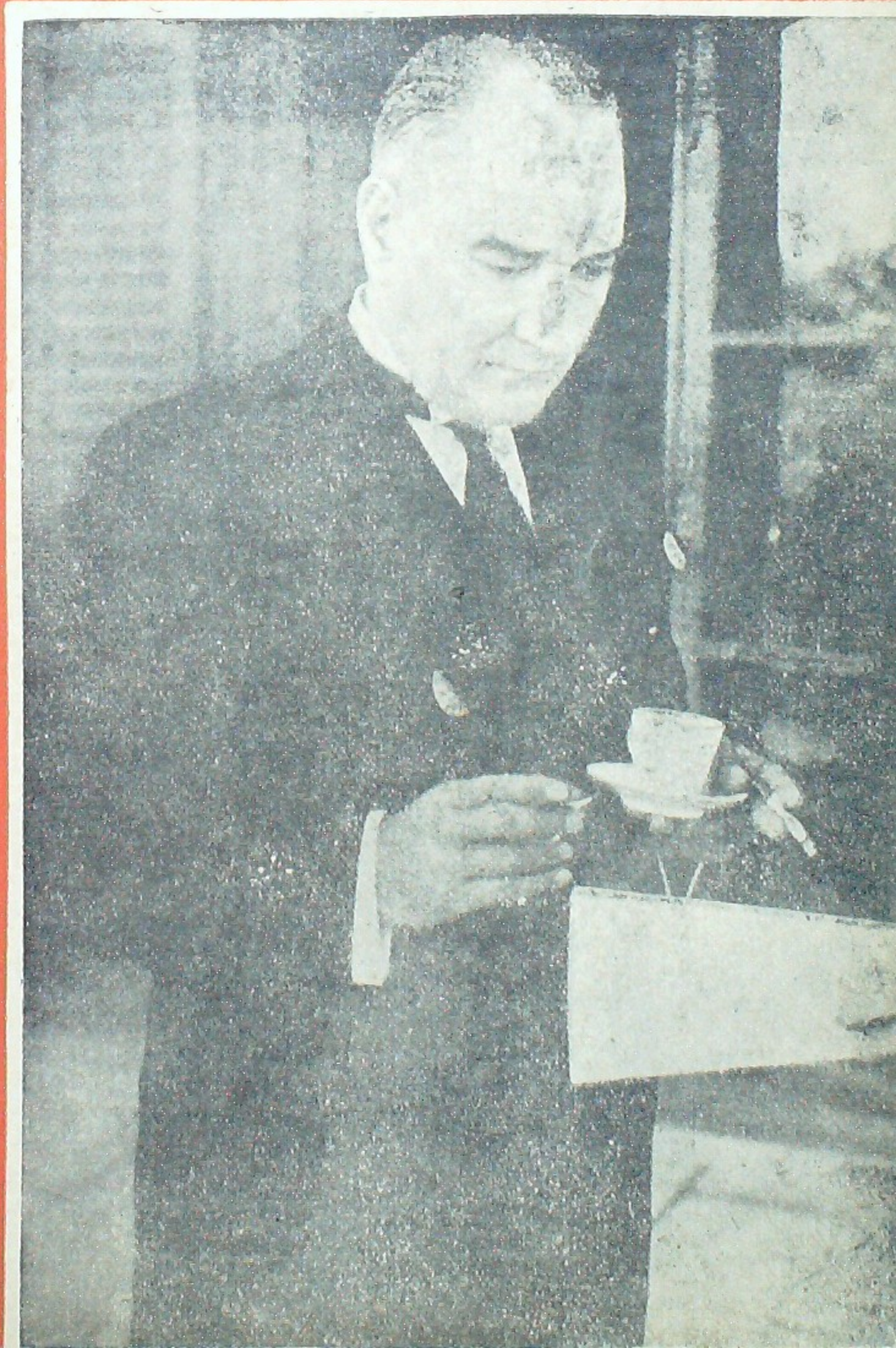

No 2070

Görüşler

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

15 Mart 1946 Sayı : 87

ŞİİR MÜSABAKAMIZ NETİCELENDİ

Evimiz Dil - Edebiyat Komitesi tarafından açılan Şiir Müsabakasına 33 Şiir gönderilmiş ve bunlar M. Naci Ecer, Ekrem Erkmen, Şevket Kutkan, Celâl Şahir Muter ve Sait Toramandan teşekkür eden jüri tarafından incelenerek Birincilik «Bir Hastanın Defterinden» Adlı Şiirin sahibi Celâl Şimşek'e, İkincilik «Yaşamak» adlı Şiirin sahibi Mustafa Bekir Demirkıran'a Üçüncülük de «Takunyalar» Şairi Saffet Akman'a verilmiştir.

Derecelerine göre değerli mükâfatlar kazanan bu Şiirleri Görüşler'in değerli okuyucularına sunuyoruz.

(Birinci)

Bir Hastanın Defterinden

Bir mevsim rüyası görüyor sabah
Ellerinde fecir gözlerinde nem;
Bir hayal duvağı örüyor kendime
Yine kendi düşüncem.

Kuşlarda nedir bu intizar?
Nedir, bu Rabbi bekleyiş, yorgun?
Tanrım, hangi iklim üzere bu sefer?
Beyhude mi bu kanat çırpışlar?

Alsın, beni benden götürsün.
Baharı medarlara uçuran kuşlar;
Bilmem niçin dünyada arıyoruz?
Saadet ölümle başlar.

Arzu, arzu gönülden uzak,
Çiçekler kadar tahayyül,
Uyan! ey sevgili seher bakış'ım,
Deryalar ötesinde kaldı yaşamak...

Celâl Şimşek

(İkinci)

YAŞAMAK

Kim aldatmış beni bilmem bu kadar;
Ve nasıl olmuşum razı ölümüne?!
Düşündüğüm mavi, geniş bir şey var,
Sığdıramıyorum onu gönlüme.

Yok olmak, nasıl şey bilemiyorum
Bilemiyorum o sade türküyü.
Rahmetinden gayri dilemiyorum
Rabbim bozulurken bu ince büyü.

Bir tabut içinde ne kadar acı
Ellerim, saçlarım bütün her şeyim:
Yaşamak içimde o ihtiyacı
Yenmeden ben nasıl göçüp gideyim?

Mustafa Bekir Demirkıran

(Üçüncü)

Takunyalar

TIRK.. TAK.. TIRK.. TAK..
VURUR KAFASINI TAŞLARA
TAKUNYALAR..

TAKUNYALARIN DERDİ BÜYÜK:
HAZMEDEMİYOR YERDE SÜRÜNMEYİ
KAVAĞIN ÖLÜSÜ BİLE.

BİR ZAMANLAR TEPE DEN BAKTIĞI
BİR DAL BOYU ADEM OĞLUNUN
AYAĞINA DÜŞMEK,
KOKLAMAK AYAK KOKUSUNU;
HÜR MAVİLİKLERİN HAVASI YERİNE
ÇEKİLİR ÇİLE DEĞİL..

VURUR KAFASINI TAŞLARA
TIRK.. TAK.. TIRK.. TAK..
İNLER TAKUNYALAR..

Saffet Akman

Görüşler

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

CİLT : 9

MART 1946

Sayı : 87

Atatürk'ten bir Cümle :

Bende bu Vekayil ilk his-
si teşebbüsü bu memlekette
bu güzel Adanada doğmuştur.
15 Mart 1923

15 MART 1923
ADANAYA GİRİŞ

Atatürk Parkından bir cümle :
Atatürk Ordusunu son de-
fa burada teftiş etti.

1938

TOROS'UN son tunelinden çıkınca ılık bir güneşe, yeşil bir manzaraya, başka bir ne kadar kuvvetsiz kaldığını anlardı. Tepemizdeki bahar güneşine rağmen ayağımızın altında bütün gece yağan yağmurun henüz kurumağa vakit bulamayan çamuru üstünde yürüyoruz :

15 MART 1923

Kurtulan Adanaya kurtarıcı geliyor;
Onsuz kurtuluş bile bize acı geliyor!

Bir ev halkı Adana; Gazisini bekliyor,
Nineler «Yavrum!» diyor, yavrular «Babam!» diyor.

Parlıyor, genç, ihtiyar bütün gözlerde şivinc,
Malûl gaziler bile bugün dündür, daha dinç !

Bir mahşerdir Adana, insandan ve bayraktan,
Zafer şehitleri de kalkacaklar topraktan

Uç varlığa hasretti. Adanalı : İstiklâl,
Ayyıldızlı Albayrak, Gazi Mustafa, Kemal !

Güneş gibi gözleri kamaştıran göründü.
Türkü her hürriyete ulaştıran göründü !

Eller alkış tutuyor, ağızlar yaşa, yaşa !
Bu İlâhî coşkunluk yükseliyordu Arşa !

İşte bugün son hasret bu alkışla diniyor,
Mustafa Kemal ruhu Adanaya sınıyor !

Bin yılda bir tek şehir böyle bayram göremez,
Türk erdi muradına zalim düşman eremez.

İlhamı veren şehir, ilhamı alan Ata
15 Martta kavuştu böyle eşsiz hayata !

Sait TORAMAN

Akardı Pâyine mahşer mısâl bir millet !
Bunu söyleyen şiirin dâhisi, şimdi hayatın dâhi-
sine gösterilen bu insan akışını görseydi o mısraın

çıkardıkları «Lu lu lu lu lu» nağmelerinin tufanı
İsmail Habip Sevük

(Devamı 16 ıncı Sahifede)

Adana Tarihi Dolayısıyla

Yazan : Şevki BERKER

ADANA TARİHİNİN menşelerden zamanımıza kadar, ilmi bir şekilde yazılabilmesi için şüphesiz esaslı ve kollektif çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu itibarla bu önemli işin, Adana Halkevi tarafından mütehasıs yazarlara verilmesi çok yerinde bir hareket olmuştur. Ancak bu tarihin «Osmanlı devri» ne Adanadaki arkadaşların da katılmaları zaruridir. Çünkü Adana Mahkeme-i şer'iyye sicilleri, vakfiyeleri ve mezar kitabeleri Osmanlı devrinin kıymetli kaynaklarından sayılırlar. Bu itibarla yerli elemanların Adana tarihinin Osmanlı devrine materyel olmak üzere - Mahkeme-i şer'iyye sicillerinden bir cilt meydana getirmeleri pek faydalı ve orijinal bir çalışma olur. Nitekim Manisa Halkevi bu hususta değerli bir iki eser vermiştir.

Adana tarihinin menşelerden zamanımıza kadar ilmi bir şekilde yazılması için oldukça uzun bir zaman geçeceği tahmin edilebilir. Bu müddet zarfında yerli elemanların yani Adana'daki arkadaşların da faaliyete geçerek Adana Tarihinin yalnız Osmanlı devrini değil - bazı esaslı kaynakları temin ettikten sonra - diğer devirlerini de makale ve broşür halinde incelemeleri imkân dahilindedir.

Adana tarihinin bibliyografyası, bir takım Ortazamanı ve bilhassa Osmanlı devri üç yıldanberi münhasıran çalıştığım bir saha olduğundan - Adanada bu konular üzerinde çalışan arkadaşlarımla bir işbirliği temin etmek ve asıl Adana tarihi çıkıncaya kadar bu tarihin türlü devirlerinde, makale ve broşür çıkarmak suretile, çalışmak isteyenlere ufak bir yardımda bulunabilmek için - bu husustaki düşüncelerimi ve Adana bibliyografyasının en önemlilerini şu suretle hülâsa edebilirim :

A. - Dikkat edilmesi gereken esaslar

I. — Tarih bir «document» ilmi olduğundan, bu memleketin tarihi için gereken kaynakların tesbiti ön plânda gelir. Bu kaynakları tesbit ederken «asıl kaynaklar» la «ikinci ve üçüncü kaynaklar» ı birbirinden ayırmak ve bu ikincilerin değersizliğine yer vermemek lazımdır.

II. — Kaynaklar tespit ve temin edildikten sonra her arkadaşın Adana tarihinin bir devrini brans

kabul ederek üzerinde ısrarla durup çalışması gerektir.

III. — Bu çalışmalarda dil bilen (şark ve garp dilleri) arkadaşların yardımlarını mutlaka temin etmek lazımdır.

IV. — Coğrafya tamamen ayrı bir ilim olduğundan, ileride Adana coğrafyasının da ilmi esaslara göre bir iki cilt üzerine hazırlanması gerektir. Bu yüzden geniş ölçüde bir coğrafya incelemesini Adana tarihine katmak doğru değildir. Ancak Adana tarihinin birinci cildinin baş tarafına 60-70 sayfalık bir coğrafya bilgisini ilâve etmek mümkündür.

V. — Adana tarihini incelerken, medeniyet tarihine ait kısımları etnoğrafya bilgileriyle karıştırmamak veya medeniyet tarihini sadece etnoğrafya bilgileri şeklinde telâkki etmemek lazımdır. Medeniyet tarihi çok daha şümüllüdür. Çünkü «insan zümrelerinin tavsifinden başka» geçmişteki edebî, fikrî ve fernî hareketlerin hepsi - bugün hiç bir benzerini bulamasak bile - bu şümülün içindedirler.

VI. — Kaynakların, eski terimle «tarihî intikad» a bağlı tutulması çok önemlidir. Bazan bir konuya ait türlü eserler bulduğumuzu zannederiz. Fakat bu eserleri «tarihî intikad» a tâbi tutarsak onların çok defa bir kaynağa dayandıklarını görürüz. Bu durum karşısında «asıl kaynak» ı, «ikinci derecedeki kaynaklar» dan ayırmak ve bu ikinci kaynakların ne gibi değişikliklerle birincinin aynı olduğunu belirtmek gerektir.

VII. — Bilindiği gibi Osmanlı Padişah ve Sadrazamlarının emirlerle genel tarih/ve monografiler nevinden bazı şark kaynakları dilimize çevrilmiştir. Fakat maalesef bu tercüme eserler, hiç denecek kadar az oldukları gibi istenilen faydayı da temin edememektedir; çünkü eski mütercimlerimiz tercümenin gerçek mâna ve mahiyetine nüfuz edemediklerinden ya tercümeyi kısaltarak yapmak, veya kelime ve mânaları «tasarruf etmek» gibi ilmi olmıyan bir hareketle bulunmuşlardır. Bu cihetle kaynakları inceleyen mümkün olduğu kadar tercümelerini değil, asıllarını gözden geçirmek lazımdır. (1)

(DEVAM EDECEK)

(1) Yazının ikinci kısmı, Adana tarihi için gereken garp ve şark kaynaklarına ait olacaktır.

Saimbeyli Bölgesi

II

Yazan : Naci Kum

Adana Müze Müdürü

Tarlalarında arpa, buğday, yarı çavdar ve yarı buğday karışık melez, bir mikdar nohut, mercimek, mısır, fasulya biraz sebze ekilir. Meyvelerden : Tut, elma, kayısı, birkaç ağaç kiraz yetişir. Yedi dönüm kadar bir üzüm bağı, yeni mahsul vermeğe başlamıştır. Köyün başkaca geliri olmadığından oldukça fakirdirler. Zenginleri mahduttur.

Şimdi köydeki eski eserleri birer birer tetkike başlıyoruz:

1 — Anfi teatr : Yukarı mahallenin güneyinde, çayın sol kıyısındaki yamaçta kurulmuştur. Bu tiyatronun cephesi, aynı zamanda çayın rıhtımını teşkil eder. Yüksek bir divarı sağlamdır. Anfi'lerin - kademe kademe yükselen taş oturaklar - bir çoğu sağlamdır. Ve bu merdivenlerin altında hem mesnedlik ve hem de hayvanatı yahşiyenin muhafazasına mahsus kemerli, bodrum mahzenleri vardır. Bunların bir kısmı toprak altındadır. Bu tiyatro binasının içinde Bekir Küncü'nün evi vardır. Esefle söyliyelim ki bu gibi âbidelerin ta içlerine kadar meskenler yapılmış ve tahrip edilmiştir.

2 — 46 Numaralı (Nazım Gidiş) in evinin bulunduğu kısımda büyük bir yapı vardır. Cephesi yıkılmış yan ve arka duvarları oldukça sağlam, üzeri açık ve moloz taş ile gayet kalın tuğlalardan harçla örülmüştür. Bu evin önünde, yan duvarları muazzam yontu taşlarla yapılmış ve yukarı çatı kısımları türlü Moulure (Silme nevilere) müzeyyendir. Tamamen üzeri toprakla örtülmüştür.

3 — 42 Numaralı Fadıl Parlak ve Adil Yiğit evlerinin bulunduğu yerde, gün batı cephesi sağlam hengesî şekilde girintili ve çıkıntılı duvarları büyük yontulmuş taşlarla yapılmış büyük bir binanın zemin katı vardır. Duvarların kaide ve yukarı bölme kısımları kezalik muntazam Moulure (Silme) lerle süslüdür. Bu binanın da önünden çay geçmektedir.

Bu binanın arka tarafında büyücek moloz taşlardan harçla dondurulmuş yapı parçaları vardır. Suya karşı rıhtım teşkil edecek şekilde yapılmıştır. Burada su, büyük bir kavis teşkil etmektedir. Anfitiater ve yukarda yazılı yapılar bu kavisin içindeki sadadadır.

4 — Kilise mahallesinde, kubbesi 1943 de yıldırım düşmesiyle yıkılmış mibrap kısmı dört, beş metro yüksekliğinde büyük kesme taşlarla mevcut eski kilise vardır. Bu bina, Komana'nın Hristiyanlık devrinde yapılmıştır. Bizans tarzındadır. Yere düğen taşlardan birinin üzerinde hengesî motifler arasında düz bir salıp vardır. Şekil : 3

5 — Alakapı : Bu adla anılan mevkide, İsmail ve Şaban Yergökler'in evlerinin karşısında ve tarla içinde dört tarafı yekpare mermerlerden mürekkep yüksek bir kapı vardır. Bu kapı ana ilâhenin Komana'daki mabedinin kapısı olması muhakkaktır. Mabnet tamamen yıkılmış ise de bu kapının civarına düşmüş olan muazzam, işlemeli ve üzerleri türlü çiçeklerle süslü cephe ve alın taşları eski vaziyetini hatırlatıyor.

Şar'ın en nadide antike eseri ve maziden kalma en güzel anıtı bu kapıdır. Kapının iki yan ve üst kısımlarındaki yekpare mermerlerin cephesi gayet zarif kabartma çiçeklerle süslendiğinden buraya (Alakapı) denilmiştir. Kapının eni 3 ve boyu 6 metredir. Yukarı kapak taşı ile sol isnat taşı arası müruru zamanla aşınmış ve hemen hemen yıkılmak tehlikesi göstermiş olduğundan köylüce bu kapının tamiri temin edilmiştir.

6 — Bu mabet harabesinde bulunduğu anlaşılacak bir Haut Relief - Yüksek kabartma - kadın heykelinin dizden aşağısı o civardaki Ahmet Binboğa'nın evinin önünde görülmüş ve müzeye nakline teşebbüs edilmiştir.

7 — Alakapı mevkiinin biraz aşağısındaki İsmail ve Şaban Yergökler'in tarla içindeki bina temelleri arasında, bir kapı kenarında olduğu anlaşılacak beyaz kireç taşından üstüvani bir sütunun cephesinde 0,30 x 0,40 eb'adında bir kısım düzlenip çerçive içine alınarak 9 satırlık bir kitabe meydana getirilmiştir. Sütun taşının kutru 0,55 santimdir.

8 — İsmail ve Şaban Yergökler'in evlerinin dış avlu duvarında ve kapı kenarında, eğreti olarak aşağıdaki büyük, iki kitabeyi bir arada muhtevi çini taş görülmüştür.

— DEVAM EDECEK —

Hamiyyet Kelimesine dair

- I -

Yazan : Enver Ustabaşoğlu

Bir talebem bana, «hamiyyetli bir vatandaş» başlıklı bir yazı göstererek, «hamiyyet» kelimesinin anlamını sordu. Ona gazetede yazıyı okuyarak cevap verdim. Dilimizde can çekişmekte olan yabancı asıllı kelimelerden biri idi. Dilimize ne zaman girmişti, nasıl kavramlar için kullanılmıştı: Dilimizden çıkmak üzere oluşu Arapça asıllı bir kelime olduğundan mı, Türkçeleşemediğinden mi? Yoksa bugün bir «reklâm kelimesi» olduğundan mı idi. Öyle sanıyorum ki bu kelimenin hayatını incelemek boş bir zahmet olmayacak, belki de eski edebiyatımızın bir tarafını aydınlayacaktır.

Bazı kelimeler vardır ki, anlamlarını bilmeyiz, hafızalarımızda tesirleriyle yaşarlar. Bu kelime benim için uzun müddet «bir adamın» kelimesi oldu. Kelime ile ilk karşılaşmışım zaman ben de talebe idim ve bir sözlüğe değil, benden yaşlı birisine baş vurmuşum: «hamiyyet mesleğinde terki evlâdü ayâl ettim» mısraındaki «hamiyyet mesleği» sözünün açıklanmasını istiyordum. Bütün ömrünü matematik bilimleri öğretimine vermiş olan ve bilgi çerçevesi haricinde iki kelime bile söylemeği «zait addeden» bu zat, soruma doğrudan doğruya cevap vermedi.

Bir öğretmen alışkanlığıyla arada sitemlerde de bulunarak söylediği oldukça uzun nutkunun sonlarına doğru eski adamlara mahsus babacan bir eda ile «Kemal beyle nasıl tanıştığını» anlatmaya başlayınca ben sorduğum şeyi unuttum, canlı bir tarihle konuşmak bahtiyarlığının verdiği hazla kendimi seksenlik hatibin hikâyelerine, fıkralarına kaptırdım.

«Kemal Bey merhum Rodosda iken ben de oğlu Ekremle beraber Kudüste bulunuyordum. İçimde yenilmez bir arzu vardı: Kemal Beyi görmek istiyordum. Oğluna fikrimi söyledim, kabul etti. Beraberce bir İstanbul seyahati ihdas ettik. Yolda Rodosa uğrayacak ve Kemal Beyi ziyaret edecektik. Uzatmayalım Rodosa indik, ikimiz de heyecanlı idik. Selâm-lığın kapısının önüne geldiğimiz zaman heyecanımız büsbütün arttı. İçeriden gür bir ses geliyordu. Bir an durakladık. Ekrem Bey hafifçe «Pederin sesi» dedi. İçeriye alındığımız zaman; kavuklu, fesli birçok adamların ortasında baş açık, sim siyah sakallı, gecelik kıyafeti ile bir adam oturuyordu...

«İşte seksen yıllık ömrümün en canlı hatırası budur. Orada gördüğüm adam, yıllardanberi görmediği oğluna, sözünü kesmeden elile «oturunuz» işareti yapan ve «Midillinin toprağı» konuşmasına devam eden, senin «hamiyyet mesleği» nin mücidi idi...»

İhtiyar amucanın, bu Kemal Bey nutku içinde, yer yer okuduğu beyitler, kıtalar arasında şimdi hatırlıyorum sık sık «hamiyyet» kelimesi de geçiyordu:

Civan merdânı milletle hazer kavgadan ey bidât
Erir şimşiri zulmün âteşi hunu hamiyetten.

derken, duraklıyor ve «ateşi hunu hamiyyet, ateş hunu hamiyet» diye terkibi tekrarlıyordu. (1)

Böylece hamiyet kelimesi benim için edebiyatımızın en eşrarlı kelimelerinden biri oldu. Bir daha onun lûgat anlamını merak etmedim. Namık Kemal kokan kelimelerin, benim için, ilki bu idi. Zamanla anladım ki «hamiyyet» kelimesi edebiyatımıza giren ilk ihtilâl kelimelerinden biridir. Tıpkı «hürriyyet» kelimesi gibi. Edebiyatın sosyal meselelerle de uğraşması hali bizde ilk defa Tanzimatta başlar. Hamiyyet kelimesi de yeni kelimelerdendir ve Namık Kemal dilinde «din ve milliyet mefhumlarını da içine alarak yeni bir kavram olan «vatan» kelimesi gibi; Namık Kemale gelinceye kadar mefhum olarak da, kelime olarak da - Arapçada ve Türkçede mevcut olmayan «hürriyyet» kelimesi gibi canlı, o devir vataneşer ve milliyetçilerinin idealini ifade eden bir kelimedir. Namık Kemalden önce hiç bir şâir «hürriyyet» den (2) bahsedemeyeceği gibi, aynı suretle «mesleki hamiyet, ateşi hunu hamiyet» de diyemezdi.

İhtilâl kelimesi olarak «hamiyyet» ilk defa, On dokuzuncu asır Avrupasının önemli bir örneğini teşkil eden gizli cemiyetlerin bizdeki benzerinin adı

(Devamı 13 üncü Sahifede)

(1) Okuyucularımızdan bu ihtiyar amucayı merak edenler olur belki : Elli yıl öğretmenlik ettikten ve on yıl kadar çetin bir emeklilik hayatı geçirdikten sonra ölen ve Adanalılarca Nâbi Hoca diye tanınan Nâbi Menemencioğludur.

(2) Yahya Kemal Hürriyyet kelimesini, Namık Kemal'in Arapça «Hür» sıfatından yaptığını söyler. Hürriyyet kelimesi tasavvufta «Ağyardan ve masiva kaydından azad olmak» anlamına geliyor.

Cemre Düşmesi ne Demektir

Yazan : İsmet Konur

HER sene Kıştan İlkbahara geçerken memleketimizin her tarafında ve hemen hemen herkes tarafından kullanılan bir tâbir vardır : Cemre. Cemre, Arapçada yanmış kömür, köz ve dolaşısıyla ısı manasına gelir.

Eskiden Arap yarımadasındaki Arap kabileleri göçebe halinde yaşıyorlardı. Her kabile, bütün efradı, hayvan vesair her nevi eşyasıyla birlikte Arabistanın mevsimlerine göre bir yerden diğer yere göç etmek suretile seneyi geçiriyordu. Yazın yüksek ve serin vahaları, kışın da kuytu ve nisbeten havası sakin yerleri takip ediyorlardı. Kış mevsimi gelip de havası sakin bir yerde kışı geçirmek lâzım geldiği zaman, kabile efradının mevcut bütün çadırları, birinden diğerine geçilir bir tarzda, yekdiğerine sıkı bir surette raptedilerek yüzlerce çadırdan müteşekkil uzun tek bir çadır meydana getirilirdi. Bu uzun çadırın yalnız iki nihayetinde birer kapısı bulunur ve kabile efradı yalnız bu iki kapıdan işlerdi. Bu uzun çadır üç kısma ayrılırdı: Kapılardan birine yakın bir kısmına deve, at, kısrak gibi büyük hayvanlar, ortasına tesadüf eden kısma koyun cinsinden olan küçükbaş hayvanlar ve diğer kapıya yakın kısmına da insanlar yerleşirdi. Araplar, çadırın havasını ısıtmak için birincisi büyükbaş hayvanların, ikincisi küçükbaş hayvanların ve üçüncüsü de insanların bulunduğu kısmın ortasında olmak üzere üç ateş yakarlardı. Bütün kış bu üç ateş söndürülmezdi.

Şubat ayının yirmisine tesadüf eden bir günde (Rumî yedi Şubatta) büyükbaş hayvanlar kısmındaki ateşi söndürürler ve bir daha yakmazlardı. Ozaman Araplar, kendi lisanlarıyla (sakatel Cemretül ulâ = birinci Cemre düştü) derlerdi.

Şubatin yirmi yedisine tesadüf eden bir günde (Rumî on dört Şubatta) Küçükbaş hayvanlar kısmındaki ateşi söndürürler ve o zaman da (Sakatel cemretüssaniye = İkinci Cemre düştü) derlerdi. En nihayet Martın altısına tesadüf eden bir günde (Rumî yirmi bir Şubatta) kabile efradının bulunduğu yerdeki ateş de söndürülürdü. Araplar buna da (Sakatel Cemretüssalise = Üçüncü Cemre düştü) derlerdi. Arapların «Cemre düştü» demekten maksatları, artık ateşe lüzum kalmadı ve yanan ateşler söndürüldü, demektir. Üç ateş de lüzumsuz görülüp sıra ile söndürüldükten sonra kabile efradı tekrar uzun

çadırı sökerler ve her aile kendi çadırını yahut çadırlarını alır ve çadırlarıyla beraber bütün eşyasını hayvanlarına yükleyerek hep birlikte başka bir yere, bir mer'aya göç ederdi.

Arapların bu eski âdetleri komşu milletlere ve bu arada Türklere de geçti. Onlar da Şubat ayı geldiği zaman, muayyen günlerde, «Cemre düştü» demeye başladılar. Fakat şunu ilâve etmek lâzımdır ki bizim memleketimiz Arabistana nisbette daha kuzeyde ve daha soğuk olduğundan bizde cemreler Şubat ayı içinde düşmez. Biz Şubatta ve Martta hâlâ ateş yakarız. Bizden daha kuzeyde bulunan ve daha soğuk olan yerlerin cemreleri ise daha sonra düşer. Demek oluyor ki her yerin bir cemresi, bir ocak ve ateş ihtiyacı ve ateş yakmaya lüzum kalmadığı bir zamanı vardır. Bundan dolayı Şubat ayının muayyen günlerinde «cemre düştü» denmesi fen ve heyet bakımından hiç bir mana ifade etmez.

NAZLI GELİN

Ben bir nazlı gelin gördüm,
Al domurcak, pembe güldü.
Saçlarını top, top ördüm.
Aşık mısın? dedi, güldü...

Eğdim bu aşkın dalını,
Emdim peteğin balını,
Gezdim, salını, salını
Günahlarımız döktüldü.

Bir elinde bir gül vardı,
Karşısında bülbül vardı,
Dedim, beni mi, gülü mü?
Gülü attı, gülüverdi.

Duvağı al, dudağı al;
Dedi beni, kaçır da al!
Çiçek açmış bir taze dal,
Önümde bükülüverdi.

GÜNEYLİ

FİKİR BAKIMINDAN ZİYA GÖKALP

Yazan : Cevden Altun

- II -

25 Ekim 1924 cumartesi günü saat beşte gençliğin ruhuna inkılâp eden mütefekkir Ziya Gökalp'ın arkasından ağlıyanlar Hamdullah Suphi Beyin veciz bir şekilde ifade ettikleri şu emanetle avundular:

«Mabedimizin içinde bir meşale söndü fakat binlerce el o meşaleden kendi meşalelerini yaktıktan sonra.»

Acaba burada mevzu bahsolan meşale nedir? O nasıl bir adamdı ki cemiyetinde bir meşale oldu ve acaba nasıl düşünüyordu da (müstesna) lardan biri olabildi. İşte bu meseleler bu yazımızın konusunu teşkil edecek.

Ziya Gökalp'ın içinde bulunduğu cemiyetin sosyal ve tarihî durum ve gelişimini tetkik ve tettebbüdan sonraki cemiyet anlayışını şöyle ifade edebiliriz: Cemiyet faal müesseselerin bütünüdür. Buradan cemiyetimizde faal müesseselerin ihmal edildiğini görür ve kendini bu buhrana kaptırır, buhranı pozitif yönelmeğe çalışır. Böylece bugünkü Türkiye Cumhuriyetinin teorisini hazırlar. Türkçülüğün - Milliyetçiliğin ne olduğunu ilmi olarak izaha çalışarak modern sosyoloji metodlarını kullanarak Türkçülüğü tedvin eder.

Gökalp «Şehareden Çetineye kadar muharebe alanlarında ve çete takiplerinde kanını durmadan akıtan, imparatorluğun yıkılışını kendi esareti ve şeref-sizliği sayan bir kitle vardı. Bu kitleye Süleymaniye camiinde taştan yapı halinde tecessüm eden bir asil ciddiyet (1) tevarüs etmişti. Fakat kendinin kim olduğunu bilmiyordu. Gerek kendi varlığına ve gerek tabiat hadiselerine bakmaya yarıyan bir zihin disiplini araması lâzım gelse önünde iskolastik bir muamma sisteminden başka bir şey bulamıyordu. Hürriyyet ve şeref için kan döktüğü halde her hususta esirliğe sürükleniyordu.

Bu kitlenin içinde bir mütefekkir yetişti. Bu kitleye kendi varlığını görmeye yarıyacak bir zihin disiplini bulmak için çalıştı. Öyle ki bu zihin disiplininin temeli insanların hadiselerle bakarak hadiseler karşısında yaratıcı ve yapıcı reaksiyonlar vermesini

temin eden ilim zihniyeti olsun diye yıllarca çalıştı.

Medeniyet beynelmilel yazılacak bir kitap
Her faslına bir milletin harsı teşkil edecek

Sözü ile hülâsa ettiği bir görüş kurmağa muvafak oldu. Bu görüşü aydınlığında yetişen büyük ve kuvvetli gençlik kitlesi meydana geldi.» (2)

Demek ki o bir varlık arıyordu. Bir varlık ki kendi lisaniyle «orijinal güzellikler müzesi» ydi; yani halktı. Zamanının cemiyetinin müesseseleri vazifelerini yapamıyorlar işler oluruna gidiyor şuurlu bir hayat yerine uçuruma giden «hasta adam» haletiruhiyesi hüküm sürüyordu. O bu bozukluğun neden'ini arıyor ve bilginlerde buluyordu. Gökalp'a göre münevverlerimiz hasta ve halkımız tertemiz, sağlam bün-yeli idi. Bütün varlıkların içtimai kıymetlerin ve dehânın membaı halktı.

İşte o

«Cümlenin maksudu bir amma rivayet muhtelif.»

olduğu bir devirde; Osmanlılık ve İslâmcılık zihniyetleri biri politika biri din zaruretinden kuvvet alarak hüküm sürüyorlar. O zamana kadar (İlâikeli-metullah) (3) inancına dayanarak Osmanlı devletini hareket halinde tutanlar o hareketin enerji kaynağı Türk milletini görmekten uzak kalmışlar, onlar cemiyeti yahut içtimai realiteyi devlet veya ümmet halinde görüyor. ve millet realitesini görmüyorlardı İşte bu millet realitesinin kabul edilmemesinden hasıl olan korkunç tezattan doğan buhrana kapılıp fikir sahasında tam bir reaksiyon vererek (millet) realitesini gösteren ve insanlığın da milletler bütünü olduğunu anlatan düşünüş sistemini kurdu.

(1) Gezel Sanatlar Akademisi Türk mimarisi Tarihi Prof. Y. Mimar Ali Salm Ügen'in İbrahim Onana anlattığına göre bir İtalyan Mimar Süleymaniye camii hakkında yazdığı bir eserde Süleymaniye camii'nin vasıflarından bahsederken sadelik, rasyonellik bir de dilimize asil ciddiyet diye çevrilen (Sévérité noble) dediği vasıflar bulunduğunu söyler.

(2) Görüşler Adana Halkevi mecmuası Sayı 82-83 (Mustafa Kemal) I. Onan

(3) İslâm Ülküsü

Ne olduğunu anlayan bu kütleyi esaret uçurumundan çevirip hürriyete kavuşturmak suretiyle de (iş) halindeki tam reaksiyonu veren de gene o buhranlara kapılanlardan Mustafa Kemal oldu.

İnsanın (cemiyet) siz tetkik edilemeyeceğini gören Ziya Gökalp cemiyet şuurunu aramağı düşündü. Trab-lusgarb'e Garptrablu, mülâzım evvel mülâzım diyen fakat «sefalet içinde bir yetimi andıran», «soyulup soğana dönen» bu millettten çok şey bekliyordu onun geçmişi Gökalp'ın fikirlerini teyit ediyor; kurtuluşun, eğer yetiştirilmekte muvaffak olursa, gençliğin eseri olacağını ümit ediyordu.

Namık Kemal'lerin kullandığı (Vatan) (Millet) (Türk) terimlerini o rasgele kullanmadı, onların ilmi olarak izahını yaptı. Objektif olayları entivisyonunun (istidlâlsiz ve keşif suretile görebilmek, açık bilgi) sihirli aydınlığında gördü ve olaylar vicdanında yer etti. Mefkûresini tayin ederek düşüncelerini ilmi usullerle sıralyarak söyledi.

O büyük bir ulusun sembol olmuş hasretlerini yaşattı. Gençliğinde bir taraftan kendi kendini yetiştirirken her gün biraz daha kötü, şüursuz, tek elden idareyi görüyor ve

«Hukuku hıfz için teşkil olunmuşken hükümetler»

«Neden terkedelim her hakkı sultana bilmem kim»

diye düşünüyor, arkasından

«Helâk etti milleti yeter satır-ı istibdat»

deyip isyan ediyor; fakat hemen neticeye varıyor :

«İdare etmekten kendini âciz midir millet?.»

Milletin kendini idare edebilmesi için benliğini bilmesi lâzım işte bunun için de milli bir vicdan ve mefkûre uyandırarak Türk milletini Cihan tarihine yeni bir kuvvet olarak çıkarmağa hazırlanıyor. Bu sebeple tanzimatçılar gibi yalnız garplileşmek değil, memleketin hayatına müessir olan genç nesli terbiye etmek, memlekette milli ahlâka sahip güzideler yetiştirmek fikrindedir.

Gökalp hem şarkı, hem de garbi tetkik etmiş ve arada bir uçurum, korkunç bir tezat olduğu neticesine varmış şöyle ki: Biri zihnin kendi kendisine intibakı demek olan prensiplerine bağlanmış bu suretle meskenetin eteklerine sarılmış bir vaziyette kalmış diğeri ise deneysel ilim zihniyetini tabiat ve hâdiselerle intibakı demek olan prensiplerine sarılarak olayların ardında ve arasında durmadan ilerlemiş ve ilerlemekte...

İşte bu tahlilin Ziya'da uyandırdığı ızdırıp ta küçük yaştan başlar ve bu milleti kurtarmak için fikir disiplini kurmağa canla başla uğraşır ve bütün ömrünü bu dâva uğrunda harcar.

Batının tabiat olaylarına bakıp reaksiyon yaratma sistemini memleket gençliğinin de benimsemesi yani gençlerin olayları görme ve onları takip edebil-

meleri için usuller elde edebilmelerini gözönüne alarak ortaya bazı fikirler atar. Meselâ bir yazısında «Alman filozofu Niçen'in aradığı insan üssüler Türklerdir. Çünkü Türkler her devrin yeni insanlarıdır» der..

O Meşrutiyet inkılâbının Sokrat'ı olmuş herkesi kendi cevherine göre aydınlatıyor, fertçiliği red, cemiyetçiliği kabul ediyor:

«Fert yok, cemiyet var; sen ben yokuz biz varız.»

Ortaya attığı fikirleri sırf söz olsun diye değil, ilme müsteniden söylüyor üe zaten zihin disiplininin ancak ilimle, yani olayları ve tabiatı takip ederek müesseselerin ihtiyacını ve zarureti benliğimizle hissederek olabileceğini ve bu suretle müesseselerin tam mecmu olan milletin şüurla, idrâk edilmiş olacağını anlatmağa çalışıyordu.

İlme, tettebbüâ her şeyin esasına verdiği ehemmiyeti şu küçük misalle anlayabiliriz : İttihad-ı Terakki'deyken üstada birgün bir soru sorarlar buna cevap verebilmek için İttihad-ı Terakki kütüphanesinde uzun bir tetkikat yapıp ve ancak o zaman «kanaatınca bu böyledir» der. İşte ilmi nezaket; ilmi çalışma, hakiki çalışma.. Yine kendine «Kürt» diyene doğrudan doğruya cevap vermeyip kökünü ilmen araştırdı ve ondan sonra Kürt olmadığını ispat etti. En hissi mevzuda bile ilmi tetkik hâkim..

Ruşen Eşref'in dediği gibi «kaybettığımız adam ilim velisi idi. Bu da eski Horasan erenlerinin Rum diyarına geldiği uzun yollardan geldi. Bunun kitaplarını taşıyan kervanlar üstüne de vaktile Celâletti i Rumi'nin, Sultanül Ülemanın tasavvufi ciltlerini sarartmış tozlar kondu. Fakat garip bir cilve olarak bu son mürşit, bize şarktan garbi getiriyordu. Heybesi içinde tasavvuf yerine müspet ilimler vardı. Amid'in (Diyarbakır) kadim surları içinde yeni bir çuşiş membaı keşfetmişti. Selâniğe bilhassa İstanbul'a o keşifle geldi, tıpkı tarihlerin ayrı fasıllar açarak zikrettiği diyar aşırı eski beldeleri teshir eden azizler gibi İstanbul ilmini terketti.»

Hangi memlekette inkılâp yapılırsa yapılsın, mutlaka kuvvetli bir fikir ceryanına dayanması gerektir. Hangi el kılıç kaldırırsa kaldırsın mutlaka bir imanla parlaması lâzımdır. İşte Gökalp Türk inkılâbının milli imanını bir ilim ve fikir ceryanına bağlamıştır.

«Türk milliyetçiliğini ilmi ikna eden kuvvetile teçhiz etmeden muzaffer etmenin imkânı yoktur. Ziya Gökalp ilimden bu imkânı aldı. Onun kendinden evvelki bütün Türkçülerden ayrıldığı nokta dahi buradadır.» (4)

(Sonu Var)

(4) Tanzimattanberi Edebiyat Tarihi I I. H. Sevük

BAHAR

İLK Müjdesi sepetlerimde seni ve ilkin
sanat mekânları gelmişti. Soğuk ve
tüğünler, aşkamsanli, çemeni yâkama gümüşek, lüle
gürken yambasında ihtiyar bir ses - sertlik, güzel
nerkisi var! diye bağışmıştı. İnanmadım; döndüm,
sepetindeki baharın hiçbir alâkası kalmıyan zavallı-
ya acıyarak bakım. Elindeki sarı ışıklı çiçekte göz-
lerimi ve gönümü ısınmaya çalıştım. O, hâlâ bağış-
lıydı: Bahar çiçeği: Nerkis! O soğuk kış akşan-
mında ne tatlı bir yalandı bu ..

Aradan bir iki hafta geçti. Baharı sokaklarımız-
da dolandıran ihtiyar satıcıya artık raslamıyorum.
Şimdi çıkıp ta «Nerkis!» diye bağırma inancacağım;
çünkü baharı bekliyoruz.

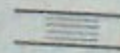
Kış, artık kuru çalıların arkasında'dır. Yalnız ci-
vilti ve yalnız Bahar türküleri yiyerek yaşadıkları
hissini veren küçük kuşlar, daha şimdiden, tüylerin-
deki uyusukluğu silkererek elektrik telleri üzerinde
durmada otüyor ve kanat çırpıyorlar. Sonbaharın
yakıcı renklerinden tekâsüf etmiş turuncular ve port-
takallar yeşil dallar arasında son bir davet gibi sal-
lanıyor; Bahar artık kapımızdadır.

Az kaldı.. Çok değil, on, onbeş gün sonra,
portakal çiçeklerinin o hayat veren kokusu, Demir-
köprü yolunda, bizi eski bir âşina gibi karşılaya-
cak, rüzgârda uçan bir saç temasile yüzümüzü ok-
şuyarak kalbimize ve damarlarımıza dolacaktır. Genç
kızların ruhunu zarif kelebekler haline getiren büyü-
cü bahar, onları bahçelerimize salıverecek.. Kalbi-
mizin, davetkâr kanatlarını açan eski penceresine
gizli arzularımızın kuşları konacak.. Leylekler, ka-
natlarında cenubun ufuklarını, gagalarında sıcak ik-
imlerin rengini getirecek....

* *

Hayatı, derin çizgiler ve uzamış kaşlar altına
saklanarak seyreden ihtiyar gözlerle müjde :
Bahar, kapımızı çalmak üzeredir.

Şevket Kutkan

Şair ve Kütle

ŞANATKARLAR içinde kütleden en uzak gibi
görünmekle beraber kütleye en yakın olan yine
şairdir. Çünkü şiirin tesiri hem anî hem de diğer
bütün sanat kollarına nazaran daha umumî, daha
derindir. Çünkü şiir, beşeriyetin ilk anlaşma va-
sıtası olmuş ve olagelmıştır. Hattâ diyebiliriz ki, şiir
insanda konuşma kabiliyetinin başlamasile doğ-
muştur. Mukaddes kitapların kalbe hitap ve
tazeligini halâ muhafaza eden ifade kuvvet ve ince-
liği buna kâfi bir delil değil midir?

Şair o bahtiyar kimsedir ki, kendisini evvelâ
yadırgayan, hattâ alay etmeğe kalkan cemiyet bu ilk
devreden sonra onunla övünür ve en müşkül anla-
rında yine onunla teselli bulur. Şair'in bu mevkii
elde edinceye kadar geçirdiği buhranları, mücadele
için katlandığı fedakârlıkları ancak kendi gibi sa-
natkârlar veya hiç olmazsa sanatın havasına girmiş
olanlar takdir edebilir.

Bundan haylice evvel, dünyanın akıllara durgun-
luk veren o bir daha dönmiyesi halinde zavallı in-
san yine şiirden medet ummaya başlamış ve zavallı
kütle de kulağını o ilâhi sese vermiş, bekliyordu.

En büyük felâkete uğrayan

Fransada bu bekleyiş karşılığını derhal buldu.
1940 Haziranının o ana baba gününde Aragon,
«ne Gülleri ve leylâkları, ne de Fransanın güzel bah-
çelerini unutmayacağım» diye feryat ediyordu. Fran-
sızlar işte bu feryadın, yine en değerli şairinin
dediği gibi : (ömürleri boyunca kalplerinde daima
akislerini duyacaklardır.) İlk yükselen bu ses, şairin
sesiydi, kalplere, ilk kuvveti, ruhlara ilk huzuru ve-
ren de şairdi. Yine Max Paul - Fauchet'nin teşbihi-
le «Sabahı bildiren kuş civiltularının ormanda akset-
mesi gibi» bu ses her tarafta aksi sedalar buldu.
(lyi günler) de, şairle kütle arasına giren perde art-
ık yırtılmıştı. Şair, gittikçe içine kapanarak ihmal
ettiği kütleye yüzünü tekrar çevirdi, kütle unuttuğu
sese tekrar kavuştu. (lyi günler) de sürrealizm, da-
daizm gibi (şaircilik) oynayan sanatkârlar, milli ben-
liklerini yuguran o en iptidai ritmlere, halk motifle-
rine avdet ettiler. Fakat anlayış, tarz - işarete hacet
yok - ruh yepyeni olarak.

Hüsnü Mengenli

ŞEKLİNDE

Görünce rüyunu, tâbende mâh şeklinde,
Taşar içimdeki sevdâ miyâh şeklinde.

Çıkar çıkar düşerim sonra hâk - i hüsrâna,
Semâ - yi hüsnünuze medd-i âh şeklinde,

Cebini sâhna aksetmiş ebruvâna bedel,
Hilâl-i nev, iki nûri siyâh şeklinde.

Nasıl nasib alırım ben bu ömri fâniden,
Emellerim görünürken tebâh şeklinde.

Revâ midir kolayım nevbahârı ömrümdе,
Hazan - reside-i gam, bir giyâh şeklinde.

Bu ıstırbâdan öldür de tek rehâ bulayım,
Sevâba gir güzelim, bir günâh şeklinde.

Hulûs-i aşkama şahid mi ister ey Tal'at,
Şu gözlerim duruyorken güvâh şeklinde.

Hasan Talât MUTER

ŞARKI

Sanatkâr dostum Abdülkadir Gökmen'e

Ey sevgili yıllarca bütân tazeliginle
Nabzımda vururken, luluşurken içerimde
Uz yağmuru halinde bugün bahçeme yağdın,
Bir kavsi kuzah dânkü hayalin üzerimde.

Kalb ağacının yoklu dün imkânı devası,
Alımda bugün ellerinin hisli teması
Aşkın, dolu kalbimde bütân rengi, ziyası :
Bir kavsi kuzah işte visalın üzerimde

Adana 1 Kasım 1945

İşte bu zâta geldi nihyet bu ayıra,
Artık onu tanımalıyım ben okurlara.

Önce raslayan, onu bön bir adam sanır,
Birkaç dakika sonra fakat hayli aldanır.

Yârın meclisinde bu zel-i hazar - fan,
Bilmem ne zevk alır müteâhîl görünmeden !

Hiç şüphe yok, yanında Teleyran kâfir yaya,
Her karte baslayınca siyasî konuşmaya !

Çingöz zemâne şairi... hep müsteâir adı,
Gerçek adıyla ortaya bir türlü çıkmadı.

Taklîde baslayınca Acem, Kürt, Arap olur,
Ahhâbı fârî - i kahkahadan pek harap olur.

Şayet gelirse yâdına bir serv - i simten,
Hasretle bahsâçar hep o Şâm - i perîften

Cins - i inâsa besler iken kin - ü iğbirâr,
Bintül'inep'le her gece lâkin teması var!

Bir baltaya sap olmamak, önce değil giran,
Korkmaktadır o saplara hep balta olmadan!

Birkaç bayitle anlatamam şimdi zâtını,
Ciltler tutar yazarsam onun ben hayatını.

Sevk - i mizahla haddi tecavüz de eylesek,
Bakmaz kusura Bay Hacı Mehmet Refik Gülek.

Celâl Sahir MUTER

GÜZEL

DERDE DEVA, İÇİLİNCE
SEVDA KOKAR, AÇILINCA
GÖNLE BAHAR, SAÇILINCA
PİRİL PİRİL BİR KUŞ GÜZELİ..

DOMUR DOMUR YARILINCA
DOKUNMADAN KIRILINCA
DÖNE DÖNE SARILINCA
SEVİLECEK BİR EŞ GÜZELİ..

KÂH AÇILIP KÂH SOLUNCA
KÂH BOŞALIP KÂH KOLUNCA
KÂH AĞLAYIP KÂH GÜLÜNCE
BAŞKA BAŞKA BİR KİŞİ GÜZEL

ALLI PULLU SALLANINCA
PETEK PETEK BALLANINCA
YENİ YENİ DİLLENİNCE
BİR İÇİM SU, NE HOŞ GÜZELİ..

Zeki Sönmez

Hatay Topraklarında

— İhsan Egehan'a —

Koca bir sır gislidir,
Omrun yapraklarında.
Herşey Türkten islidir
Hatay topraklarında.

Bahar, bağlanır başa,
Yıllar katlanır yasa.
Gel dostum bir gün yaşa
Hatay topraklarında.

Yaşamak, bir duyudur.
Duyu derin kuyudur.
'Âsi' kevser suyudur,
Hatay topraklarında.

Genç kız, ümit deriyor,
İhriras, kin eriyor.
'Kuru' lar yeşeriyor
Hatay topraklarında.

Mahmut Kuru

Gençlik

TABİT KARŞISINDA

Bir gündü :

Tabiat, bütün güzelliği ve neşesi ile süslenmiş bir gelin gibi; ilk sıcaklığı ile yavaş yavaş ufukları yular, mavi göğün karanlıklarına altın ışıklarını saçan güneşin doğmasını bekliyordu.

Sabah serinliği içinde, kızıl ufukları delen güneş ışıkları; gözlerime gelin duvağı gibi geliyordu.

Oğün, deniz kıyısına gittim; Afrika ormanlarında yaşayan yaşayan büyük bir fille, küçük bir karınca canı mücadelesi gibi; mavi denizin korkunç dalgaları arasında küçük bir sandalid denizle mücadelesini seyrettim.

Sakin bir göl halinde bulunan deniz, bir anda hinde gibi kabarak; korkunç ve dağlar kadar büyük dalga seferleri yapmağa başladı.

Sandal denizin korkunç ve insafsız tokatları altında sahile varmak için çırpınıyordu. Zavallı sandalek biraz daha gelse sahile yaklaşacaktı. Fakat korkunç ve insafsız bir dalga dağına çarpması ile dinemtilenmiş gibi parçalanıp gitti.

Tabiat, daima düşman gibi ağız açık bir ejderdir. Canlı yaratıkların zayıf noktalarını gözetir.

O, sarı saçlı, yeşil gözlü; selvi boylu güzel bir gelindir. Kendini sevdire; sevildiği adamları yine ejder olup öldürür.

Mustafa Timurtürkân

O Bir Çiçek Çiğnedi

Güzel güneşli bir gündü. Güneş tabiata müjde verir gibi altın ışıklarını onların üstün serpmiştii. O anda onu gördüm. Üstü başı paramparçaydı. Yüzünü kirden bir sakal örtmüştü. Kocaman ayağını kaldırdı. Bilmem nasıl o anda, o bir çiçek çiğnedi. Yanına yaklaştım; ve sordum. Niçin o zovallıyı çiğnedin acımadin mı? O, kesik, kesik güldü. İnsanlar bana acıyorlar mı? Dedi. Ve kinle, garezle-ilâve etti. Onlar benim üzerimden birer silindir gibi geçiyorlar. Acıdım; acıdım ona, fakat zavallı bir papatyaya o bir çiçek çiğnedi.. Güneşli bir günde o bir çiçek çiğnedi...

E. Uçarı

Sayfası

Bir Adam yaratmak istiyorum

Maddeyi ruhla, ruhu maddeyle karıştırıp bir adam yaratmak istiyorum. Ruh maddeyle, madde ruhla karışınca yeni varlık ölmez olsun. Uzun bitmez tükenmez ovalar gibi kolları olsun. Onları birleştirdiği zaman bir lahza arzı kucaklasın, daima gülsün. Herşeye gülsün, acıya, tatlıya, varlığa amma ne görürse gülsün. Dudakları engin denizler kadar müphem olsun. Gözleri karanlık bir gecede ortalığı aydınlatan fer olsun. Atlet bacakları şaşmaz adımları olsun, kulakları en ince gürültüleri duysun. Dünyanın mukadderatına hâkim olsun. Burada yani yeryüzünde kral da o olsun, prens de, insanlar ve hayvan sürüleri onun emirlerine baş egsinler. Dünyada diktatör bırakmasın. Arzda adaleti kursun. Elini uzattığı zaman yıldızları yakalasın. Ve sonra gülsün. Kah.. Kah.. diye işte ben böyle bir insan yaratmak istiyorum. Bana deli demeyin, bana muvaffak olmaz demeyin. İstiyorum. Bakalım muvaffak olabilecek miyim? Malım ya istemek yapmak değildir. Arzuluyorum, sadece, bir adam arzuluyorum..

Ercüment Uçarı

Antalya Sahilleri

Sahilden gelen keman sesile kulağım dolmuş gibiydi. Sağ tarafımda denize akan çağlayan, daha denize erişmeden kayalara çarpıyor, sanki döyünüyordu. Büyük bir vakarla koyulaşan kayalar birer azamet timsaliydiler. Denize dökülen her su parçası, Mevlâsına kavuşmuş bir insan gibi, sessiz ve huzur içinde kendini onun kucağına bırakıyor, uzaklarda hayalmeyal farkedilen yelkenliler dolaşıyordu. Bunların etrafında uçuşan martular, ufuklardan gelecek olan bir müjdeciyi bekliyor gibiydiler. Sol tarafımda ise başı dumanlı mor dağlar uzanıyor, bunların açtıkları vadilerde sisler ve yeşillikler arasına gömülmüş, köyler görünüyordu.

Tabiatın bu güzelliğini, hislerimi kamçılaman akordeon ve keman sesleriyle seyrediyorum. Ah!.. İnsanı madde âleminde hülâya âlemine derin bir vecd içinde daldıran o büyümlü sesler... Ve sahili yer yer kucaklayan anısal miradorlar... Evet? Bu sahiller benim biricik ve yemyeşil memleketimin, Antalyanın sahilleriydi. Onun bu eşsiz güzelliklerini buradan, gözlerimi kapayarak ne güzel seyrediyorum...

İzzet Ersöz

Onun Arkasından

KOŞMALAR

II

Şair Şevket Kutkan'a

Bilmem nasıl olmuş da bir gün delicesine,
Ona gönül vermişim, gönülden onlar diye.
O uzun kırıpkirin sığındım gölgesine,
Uçlarında aşık bir damla yaş var diye!

En rengin baharların görürdüm ben en sonu,
Lâcivert gözlerinin önünde solduğunu.
Tabiatın biricik eseri olan onu,
Yaşattırdım içimde canlı bir bahar diye!

Hüsünün şarabını içerek yudum yudum,
Dizinde kaç geceler sarhoş olup uyudum!
Ona bir ilâh gibi her an tapınıyordum,
Venüs'de de güzellik olmaz bu kadar diye!

Yaşlı bir ahenk sezdim birgün, o şen dilinde,
Kan lekeleri gördüm kırşan mendilinde,
Gençliğimin, sevgimin daha ilk menzilinde,
Kaldı bir yığın toprak ondan yadigar diye!

Celâl Sahir MUTER

Türk Çocuklarına

K İ T A P

Kitap, bilgi annemiz,
İlim, sanat her nemiz
Varsa ondan emdik, biz,

Kitap, gerçek arkadaş,
Bilgisizlikle savaş,
Bize her yerde yoldaş!

O dur geçmişin dili.
Geleceğin kandili,
En vefalı sevgili

Kitap fikrin güneşi,
Ruhumuzun ateşi,
Saadetin öz eşi

Bir kitap binbir ömür
Oku da mesut ve hür,
Ebedi bir hayat sür.

İsmet Türköz

İŞ TERBİYESİ

Aksiyon, hayatın; hayat, aksiyonun eseridir. Günün ileri dünyası, işi pazardan parmaklara, histen zihne aktardı. Burçlara hükmeden ilim ve atoma yüklenen teknik, insan hayatında dormuyan bir faaliyet gösteriyor. Hürriyetin avuç içine alındığı bu devirde insan, işin sincirli mahkûmudur. Vicdanın ödevi parmaklara düştü. Başdöndüren ilerlemede son söz işindir.

Tek taraflı çalışma amelelikten ileri gidemedi. İki kutuplu faaliyet, sanat ve teknik dünyasını yarattı. Çeliğe kanat, maddeye dil veren medeniyet; bedenini yedi iklimden toplanan enerji ile geliştirdi. Hülâsa varlığın korunması, temayüllerin tatmini, beşerin gelişimini, tek anlamıyla işi sağlar. İnsiyakî, hissi, iradî ve fikri faaliyetin özü olan işi karakter ayarlar. Hareketlerdeki uygunsuzluk, dimağdaki anarşiden, sınırlardaki buhrandan gelir.

Sosyal olayların ruh üzerindeki etkisi, insanların faaliyetlerindeki bu ayarlanmanın bozulmasına sebep olur. Şahsi çıkara kamu çıkarının feda edilmesi; en çok böyle anarşiler neticesidir. Vicdana kadar inemiyen kafalar direktifi mideden alır. Neticede :

(Gemisini kurtaran kaptan) düsturu övünme vesilesi olur. Yüksüz ve gayesiz bir gemiyi kurtarmakta bilmem ki ne fayda vardır?...

Emrini kamu vicdanından almayan her faaliyet, bencil temayüllerin süflî davranışdır. Bu çabalar, sosyal hayatın muvazenesini alt üst eder. Bu yolda gelişen benlik, cemiyetin parazitidir. Ne yazık ki, asil hareketlere safderunluk damgası vuranlar çoğalmaktadır. Faziletin altın teri ile yapılan iş, akıntıya kürek çekme benzerinden sayılıyor.

Sözler, dinleyen; hareketler, failini aldatır. Sosyete zararına edinilen faydalar katmerli aldatıştır. Mazbut karakter, mazbut iş gösterir. Kamuyu ve kendimizi aldatmamak için yapılacak her işte dili kafaya, kafayı Ruha, rubu vicdana ve vicdanı da pazıya bağlamak tek çaredir. Faziletler işlerde değil, işlerde görülmelidir.

Y. Doğudandoğan

MÜSBET İŞ'E DAİR

HAYLI zaman var ki orta çağ denilen köyden çıktık, Yirminci asır denilen diyara doğru yol alıyoruz. Eskiye terkedişimiz modası geçmiş oluşundan değil; yıkıntı ve çöküntülerle işe yaramaz, barınılmaz oluşundandır. Artık kara değirmen, kara sapan yalnız karın doyurmuyor değil lağgar bir beygir gibi üzerimize yük oluyor.

Dünyâ medeniyette birer yenilik ve mükemmeliyet unsuru olarak kabul edilen kıymetlerin bugün bir zebun akçe kadar piyasada sürümü kalmadığını anlamayamız kalmamıştır.

Ancak bugünkü durumumuz eski ile yeniye kıyaslamaktan ve yenin baha biçilmez değerini anlamaktan ibaret değildir. Uyanıklığı gaflet uykusuna tercih etmekle beraber yalnız uyanmaya veya uyanmış olmaya fazlaca önem vermiyoruz.

İhatalı anlayış, derin vukuf, etraflı ve teferruatlı plân ve program bol ve boş lâf kaldıkça korkulu rüyaların tehlikelerinden sakınma idrâk ve isteğinden ileri gidememektedir.

Bugünün Türkiye'si herşeye rağmen ve her şeyden evvel müspet iş insanı yaratmakta ve bu tip insanların elbirliğini, işbirliğini tahakkuk ettirmeye çalışmaktadır.

Salâhattin GÖRBİL

Batan Güneş

Granitlerin süsü, parlak kuru otları gurubun yaktığı yalçın tepeleri yaldızlar. Uzaklarda; arızın bitişli yerde köpükten hamlelerle sonsuz deniz başlar. Önümde gece ve sükût; yuva susar, insan dumanın tüten kulübesine girer.

Yalnız akşam duası sislerin içinde titreyerek Okyanusun gürültüsüyle birleşir. O vakit bir girdabın dibinden gelir gibi fundalıklardan, ovalardan, vadilerden sürüsünü güden çobanların sesleri yükselir. Ufuk tamamen gölgelerin içine bürünür. Ve nihayet can çekiştiren güneş karanlık, geniş semanın üzerinde kırmızı yelpazesinin altın kollarını kapar.

Çeviren : Mehmet Ünlübay

Hamiyyet Kelimesine dair

(Dördüncü Sahifeden artan)

olarak görülür: «Genç Osmanlılar cemiyeti» nin ilk adı «İttifakı hamiyet komitesi» dir. Bu arada hamiyet daha çok fazilet anlamındadır. (3) Şimdi aklımıza gelen bir şey var : Acaba bu Arapça kelimenin asıl mânası nedir? Yahut aslında vatan aşkına, ideale benzer mânaları var mıdır? Kendimizi tatmin için iki ünlü sözlüğe bakalım :

Ahteri kebir; ar, gayret, gazep; Mütercim Asım ise: Gayret ve namustan nâşi bir nesneden ar ve istinkâf etmek mânasındır diye anlamlandırıyorlar. Şu halde kelimenin aslıle Türkçede kullanılışı bambaşka oluyor.

Namık Kemal bir meslek yarattı. Buna «Mesleki hamiyet» dedi. Bu meslek uğruna çoluğunu çocuğunu terk etti. «Gönlünün kendi derdile uğraşacak vakti bile yoktu.» O mesleği, memlekette yaymak, bir yeni nesil meydana getirmek istiyordu. Arkadaşlarını bu meslekten sayıyordu. Bu meslek mukaddesti. En küçük bir «menfaat» kaygusuna tahammülü yoktu; Arkadaşı ve ülküdaşı Ziya Paşa Avrupadan dönmünce, Abdülazize yaranmak için, kaçışına sebep olarak Kıbrısın sıtmasından korktuğunu ileri sürer ve:

Bir başka çare kalmadı tahlisi can için
Terki diyar eyledim âher azimeti.

der.

Bu «mesleki hamiyet» e karşı bir iftirardır. Ziya Paşanın kendi ülküsüne ettiği bir iftira : Namık Kemal tam yerinde, yani Kıbrısta, Kıbrısın da sıtması ile meşhur Mağosa zindanında taşı gedigine kor. Ziya Paşayı hem bizim nazarımda, hem de kendi nazarında kurtarır:

«Amma, efendimiz yine nedimlik hevesinden vaz geçmemişsiniz de Avrupa seyahati gibi, yalnız zatınıza değil, millete hakkile medarı iftihar olmağa lâyık bir hareketinizi, kasidelerinizde, can korkusu gibi «Tâbir mazur olsun» bir tevehhüme hamlikle, mültezimi sâimileri olan meslek hamiyete Pabuçcu oğlu Ahmet Paşa grivesini tercih buyurmuş sunuz!» (4)

Bu sözler Ziya Paşayı tam mânasile bizim nazarımda kurtaramıyor; Galiba onun Abdülazize «nedimlik hevesi» vardı. Kıbrısın sıtmasından da korkabilirdi; fakat şüphe etmeden kabul ettiğimiz hakikat: Namık Kemalın Erzuruma Avrupa seyahatini tercih edişine sebep, Erzurumun sovuğu değildi. Bu örnek bize şunu gösteriyor ki : Namık Kemal burada, kendisinden yarım asır sonra şüur haline gelecek bir mefhumu, mefkûreyi sezmiş, «Mesleki hamiyet» şeklinde telaffuz etmiştir. Bunu açık olarak şu beyitte

görebiliriz :

Vakfeyledim vücudumu ben rahî millete
Bazıyledim hayatımı fikri hamiyete.

Burada yeni olan yalnız «fikri hamiyet» değildir. «Millet yolu» da yenidir ve iki söz de en çetin anlamile idealdir. Dikkat edilirse Namık Kemal hamiyet mesleği, hamiyet fikri, Ateşi honu hamiyet, millet yolu sözlerini hep aşağı yukarı aynı mefhum için kullanıyor. Bilhassa «hamiyet fikri» sözü, fikrimizi büsbütün kuvvetlendirecek mahiyetindedir. İdealin tarifi de buradadır zaten :

«Millet yoluna vücudunu adanmış olan kahramanımız,
Hayatını da hamiyet fikrine harcıyacaktı»

Bu sözlerimizle Namık Kemalın, Ziya Gökalptan önce «mekûre» yi keşfettiğini veya Garpten aldığı «Vatan ve Hürriyyet» mefhumlarını dilimize soktuğunu; Fransız Edebiyatının ideal kelimesini de hamiyet kelimesile Edebiyatımıza getirdiğini iddia etmiyoruz; Bilâkis Namık Kemalın burada tamamen şahsî ve millî olduğunu söylemek istiyoruz. Zaten biz Namık Kemalî eserinden ziyade böyle deyişlerle, hareketlerle, daha doğrusu bütün hayatı ve şahsiyetile büyük görüyoruz. Edebiyatımızın eserlerine göre şahsiyetini çıkarabileceğimiz; ve buna rağmen hayatı eserlerini gölgede bırakan tek şahsiyeti odur.

O, kendini vatan ve milleti için dünyaya gelmiş sayıyordu. Onun maddeye kıymet vermediğini biliyoruz. Gerek eserlerinin satışından, gerek Avrupada bulunduğu sırada Mustafa Fâzıl Paşadan çok para almasına rağmen daima sıkıntı çekmesi bundandır :

Kaydı dünyadan müberrayım bilir dünya beni
İşte meydanı hamiyet kaçına ey cellâdi zulm

Yahya Kemal, onu Batının büyük çapta meydana adamlarıyla karşılaştırır. Bu tip adamların mensup oldukları cemiyeti daima kendi şahsiyatıyla meşgul ettiklerini, bunların hemen hemen hususi hayatlarının mevcut olmadığını anlatır.

Şu halde, ihtilâli kahramanımızın karakterini çizen belli başlı kelimelerinden biri bu hamiyet kelimesi olmuş oluyor. O, bu sözle «Vatan» ında görmek istediği fevzi gizliyordu : Bu «hamiyet fikri» idi; o bu fikrini, «hamiyet meydanı» nda, istediği «hürriyyet» i vermeyenlerin yüzüne tokat gibi çarpıyor, ölünceye kadar bu yolda, bu «hamiyet mesleği» nde ısrar edeceğini söylüyordu.

Onun nasıl bir idealist olduğunu Cenap Şahabettin'in şu sözleri çok güzel anlatıyor:

«Namık Kemal bir nevi hamiyet mutasavvıfı idi.»

(3) Fazilet kelimesi için bak : Bilgi Cumhuriyeti haberleri Sahife (143)

(4) Tahribî harabat : (Sahife 70)

Seyahatnamelere göre Çukurova

II

Gazzi - Mekki Seyahatnamelerine göre XVI yüzyılda Çukurova

Yazan : Şevki BERKER
İzmir İnönü Lisesi Tarih Öğretmeni

çıkışları çok, zirveleri göklere varan, dereleri deniz düzeyine kadar inen Külek Boğazına vardık. Buraya, büyük bir dehşet ve korku ile sırat köprüsünden geçer gibi girdik. Bir taraftan dağların tepelerine çıkıyor, diğer taraftan derelerin vadilerine dalıyorduk. Bu boğazdan sütunlarla meydana gelmiş kaleleri andıran ve hayretimizi uyandıran çam ağaçlarına rastladık. Bu boğaz, iki tarafı çok yüksek, farelerin bile tırmanamayacağı dik kayalıklar arasında açılmış bin yarıntıdır. İçinde berrak akan suları bulunan vadileri de vardır ki bunlar insana korku ve dehşet veriyordu...» (Ayn. dergi S. 24).

Mekki ise : Cemaziyelevvelin 10 uncu salı günü sabahı Adanadan geçerek ikindiye yakın Kosonlu lu denilen ve dağ eteğinde bulunan kasabaya vardık. Mamur olan bu kasabanın 40 Osmanî alan bir Kadısı vardır. Şehre vardığımızda orada bulunmadıkları için kendisile görüşemedim. Burada Alay Bey Medresesinde 15 Osmanî ile Müderrislik yapan, Şehzade Sultan Selim'in hocası Ata Efendinin mü-lâzimlerinden olan Himmet Halife vardır. Fazilet sahiplerinden olan bu zatla görüştim.

Bu kasaba abalisinin hepsi sipahi beylerdir. Bunlar bu bölgede hüküm süren Emir Koson'un neslindedir. Kendisi ve ondan sonra gelen çocukları bu bölgede 400 senedenberi hüküm sürüyorlardı. Burası Tarsus Sancağına bağlıdır. Bugün, en büyükleri İsa beydir. Bunun Mahmut Bey adında bir de kardeşi vardır. Ben buraya geldiğimde, Mahmut Beyin onbir yaşlarında henüz ölen çocuğuna yâni idiler.

Çarşamba sabahı buradan geçerek dağ, dere, tepe geçtikten sonra, Külek yokuşuna ulaştık. Bunun çamuru pek çoktu. Buradan yeni yapılmış Kızıllı Işık adlı bir köye vardık, yakınında Rum memleketlerine giden yolcuların solana düşen bir han var. Bunu Alay Beyi İsa Bey yaptırmıştır. Sonra Davut Paşa zamanında Mısır defterdarı olan Mehmet Bey tarafından yaptırılmış üç hana vardık. Bu Mehmet Bey, sonradan Mehmet Ali Paşa tarafından zulümle öldürülen hayır sahiplerinden bir zattı. Bu hanın ya-

kınında Sarı Işık denilen bir köy daha vardır ki her iki köyü de yeniden imar ettiren rahmetli Mehmet Beydir. Bunlar kendisine mukataa ile verilmişti. Geceyi burada geçirerek Perşembe sabahı göçtük.» (Ayn. dergi S. 25.)

Akköprü

«Gazzi - ... Kölek Boğazından kurtulunca geniş, içinde pınarları olan güzel bir otlakla karşılaştık. Burada baykuşların ve her türlü haşerelerin yuvası haline gelmiş Piri Paşa'nın kervansarayı vardır. Burada bir saat kadar istirahat ettikten sonra yolumuza koyulduk. Yeşillik, bol kaynaklardan üreyen ve yavaş akan suların süslediği yerlerden geçtik, akşam üzeri çabuk akışlı, dalgalı, geniş ve yüz arşın kadar derinlikte bir nehrin kıyısına geldik. Bunun karşısında, tabiatın güzelliği kendisinde görülen suları bol bir otlak daha vardı ki burada Akköprü denilen köprü bulunuyordu.

Burası, Çerkes kölemenlerinin en son egemen olduğu yerdir, ve Karamanlıların da ilk ülkesidir. Geceyi burada geçirdikten sonra, ayın 12 nci çarşamba sabahı yola koyulduk» demektir. (Ayn. Dergi S. 25 - 26)

Gâvursandık

«Mekki - ... Ayın 12 inci Perşembe günü Sarı Işıktan kalkarak dağ, dere, tepe geçtik, yolumuza düşen bir hana uğradık, buradan da geçerek, her deve için bir (Muhlik) vergi alınan bir yer geldik. Bu alınan vergiler, yolun güvenliğini sağlayan ve dağ izninde muhkem bir kalede oturan 40 kadar nöbetçiye sarfediliyordu. Buraya yakın üç hanlı, minberli ve minberli bulunan bir cami ve bir imaret vardır. Bu imaretle, senenin 6 ay kış mevsiminde yolculara suya pisirilerek, pastırma ve ekme verilmiştir. Bunun Tarsusta vakıfları vardır.

Geceyi burada geçirdikten sonra Cuma sabahı güneş, bir takım yokuşlardan, nehir geçitlerinden, kervansaraylardan ve hamam şekline çevrilmiş kü-kürtülü kaplıcalardan geçtikten sonra Gâvursandık'a yakın iki köye uğrayarak Gâvursandık'a geldik. Geceyi burada geçirdik. Güneş doğarken göçtük...» der. (Bk. Ayn. Dergi, S. 26).

Sanat Meseleleri

Musiki Dâvamız

Yazan : İzzet ASLAN

MUSİKİ doğduğu ve yaşadığı muhiti ve o muhitte yaşayan insanların sanattaki kudret ve kabiliyetlerini en açık ve kesin olarak belirten varlıktır. Bu kudretle Musiki Milli karakterin en sağlam koruyandır.

Her hangi bir eser cihanşümul bir güzelliği belirtiyor, sanat yönünden büyük bir kıymet taşıyorsa beynelmiledir. Doğuş yeri neresi ve kim olursa olsun bize heyecan veriyor ve birşeyler düşündürbiliyorsa o eser insani bir kıymet taşıyor demektir. Musikide bu nevi eserler pek çoktur. Şu halde Musiki aynı zamanda milletlerin müşterek bir malı, dünyanın müşterek bir dilidir.

İşte Musiki dâvamız diyerek üzerinde durduğumuz mesele bu iki esasa ulaşmak içindir. Yani bugün öyle bir iş yapalım ki yaşadığımız muhiti, zevklerimiz ve sanattaki kabiliyet ve kudretimizi gösterebiliriz. Milli eserimiz olsun. Bu eserler o kadar işlensin ve güzelleşsin ki, onlardan bütün insanlık birşeyler duyabilsin. Beynelmîlel sanatımız doğsun.

Dâvayı böyle iki umumî esas içinde görünce artık Alafranga veya Alaturka münakaşasına lüzum kalmaz. Medenî ve modern yaşayışımıza uyacak şekilde zevklerimiz, kabiliyet ve kudretimizi göstermek için gerek Alafranga gerek Alaturka ve bilhassa Halk türkülerimizi birbirinden ayrı ve küçümser göstermek doğru değildir.

Her şeyden önce yüz yıllardanberi bütün dünya sanat alanında insan aklının en ileri meyvelerini verirken, bizim dünyamızın sanata, sanat vasıtalarına gerek ilmi ve gerekse fenni bakımdan ilgi göstermekten çekindiğini biliyoruz. Yaşadığı devrin icabı olarak bir iki prensip yüzünden düşülen bu geriliği hemen düzeltmek gayemiz değil midir?.. Musiki konuşulunca bu gayenin başında metod meselesi gelir.

Nizam ve kaidelerde birleşen bir topluluk daha kudretli daha güvenli ve en çok verimli olur.

Bütün medenî âlem kim tarafından icat edildiye edilsin, ilim olarak bugün okullarımızda okutulan Garp Musiki metodunu kabul etmiştir. Bütün medenî âlem bu metodun önderliğile hem milli ve hem de beynelmîlel dehâlara sahip olmuşlardır. Onuncu yüzyıldanberi Avrupa kafası bu metod üzerinde ne zah-

metler, ne emekler harcadı. O da insanlığın zevk ve âlemlerinde, kaynaşp anlaşmalarında vasıta oldu.

Böyle tecrübeli, ciddi ve verimli bir metod Musiki dâvamızın en mühim ihtiyacıdır. Milletçe onu öğrendiğimiz ve kullandığımız gün, onun bizi de birbirimize nasıl daha çok bağlandığını göreceğiz.

İkinci iş âlet, yani çalgı meselesidir. Medenî ve modern yaşayışımıza uyacak şekilde zevklerimiz ve kabiliyetlerimizi yaratmak için, musiki âletlerimiz üzerinde değişiklikler yapmak tabiatile elzemdir. Gaye sesimizi, his ve heyecanlarımızı, neşe ve kederimizi olduğu gibi bu varlığıla ortaya koymak değil midir?.. Şu halde bu işi en dürüst, en temiz ve en verimli olarak hangi musiki âleti bize temin edecek olursa, yine bütün medenî dünyanın yaptığı gibi, onu kendimize mal edeceğiz. Yok gaye, dâvanın cismen mühafazakâr ve dış görünüşle halledileceği yolunda ise mesele değişir. Biz daha fazla birinci yol üzerindeyiz. Bu sebeple yakın bir gelecekte medenî ve modern musiki âletlerini kendimize mal ederek musikimizi canlandırıp ümitle, azimle hayata ve istikbale bağlayacağız.

Milletçe gücümüz yettiği kadar ufak büyük birer medenî ve fenni musiki âleti kullanmaya başladığımız gün, musikinin yalnız elem veya neşelerimizi duyuran veya maiyet temini için yapılan bir iş olduğu kanaatini kaldırabiliriz. İşte o vakit Musiki umumî salonlarda ve umumî bahçelerde tahrir vasıtası olmaktan ziyade, evlerimizde girerek neslimizi terbiye vasıtası olacaktır. Bundan sonra musikiyi kutsiyetine ve büyüklüğüne iman ettiğimiz için seveceğiz.

İşte musiki dâvamızın esası budur. Bugün Devlet Konservatuarımız ve Eğitim sistemimiz bu iki prensibi ele almış ve üzerinde çalışmış ve üzerinde çalışmaya devam etmektedir. Zamanı beklemekle baklen, mantıkan bu dâva ledeceğine inanarak, on bulunalım.

Her memleket müzik mi?..

EVİMİZİN MART AYI ÇALIŞMALARI

ATATÜRK GÜNÜ

ATATÜRK'ÜN, Kurtuluşun
sonra Başkomutan ve Büyük Millet
Meclisi hükümeti Başkanı sıfa-

tile Adanayı ilk şerefledirdikleri günün 23 üncü
yıldönümü olan 15 Mart 1946 Cuma günü, Halkevi
tarafından zengin bir programla kutlanmıştır.

O gün saat on Altıda Halkevi önünde toplanan
Büyüklerimiz, Partililer, Halkevliler, İzçiler, Spor-
cular ve okullar başta Halkevi bandosu olduğu hal-
de Ulu Önderin ilk gelişlerinde misafir oldukları
Suphi Paşa konağına gitmişler ve köşkü gezmişlerdir.

Köşk bugünün şerefine bayraklar, palmiye dalları
ve çiçeklerle süslenmiş bulunuyordu. Kapısına da
altın varakla yazılmış, «Atatürk, Adanaya ilk ge-
lişlerinde bu evde oturdu» levhası asılmıştı.

Burada Öğretmen okulu tarih Öğretmeni Aziz
Eryalaz, Atatürk'ün Adanaya ilk gelişleri hakkında
güzel bir hitabede bulunmuş ve sık sık alkışlanmıştır.

Hitabeden sonra Bandonun ve İzçilerin marşla-
rile Halkevine gelinmiş ve burada Vilâyetin, Beledi-
yenin, Ticaret odasının Halk Partisi ve Halkevinin
hazırlanmış oldukları çelenkler İzçiler tarafından alı-
narak Atatürk Anıtına getirilmiştir. İstiklâl marşile
Âbideye konan çelenklerden sonra Halkevinin şiir
okuma müsabakasında Birinciliği kazanmış olan
Ünal Sanı Gök tarafından «15 Mart 1923» şiiri okun-
muş ve hemen her mısraında sürekli alkışlarla al-
kışlanmıştır.

Bundan sonra Büyük Atanın heykelleri önünde
bir geçit resmi yapılarak törene son verilmiştir.

Bugünün şerefine bütün şehir gündüz bayraklar
ve dallarla süslenmiş gece ışıklandırılmış bulun-
yordu.

Gece saat 20,30 da Birinci Ortaokul Tarih Öğ-
retmeni Adnan Ertuna tarafından Atatürk'ün hayat
ve hizmetleri hakkında özlü bir konferans verilmiş
ve bir çok gençlerimiz tarafından Atatürk hakkında
güzel şiirler okunmuştur.

Bugünün şerefine hususî bir program hazırlanmış
olan Evimiz Keman ve Mandolin Kursu Öğrencileri
Halkevi Müzik Öğretmeni Cemal Vuruşkanın şefli-

ğinde zengin bir konser vermişlerdir.

TEMSİL

temsil verilmiştir.

16 Mart 1946 Cumartesi
günü ve gecesi Halkevi Sos-
yal Yardım kolu çıkarına iki
22 Mart 1946 Cuma günü Sömestr tatili muna-
sebetile şehrimizde misafir bulunan öğrenciler şere-
fine Evimizde, C. H. P. Merkez Bucak Başka-
nı İbrahim Barduroğlu tarafından 400 kişilik bir zi-
yafet verilmiş ve Millî oyunlar oynanmıştır.

23 Mart 1946 Cumartesi günü iki hemşerimizin
düğünleri yapılmıştır.

Konferans

hakkında bir konferans verilmiştir.

FİLM

21 Mart 1946 da Garnizon-
da bulunan Erlere askeri bir
film gösterilmiştir.

30 Martta, Evimiz Yayın komitesi tarafından
zengin bir kitap gecesi tertip edilmiştir.

Bundan başka birçok hastaların muayeneleri yap-
tırılmış ve ilaçları temin edilmiştir.

15 Mart 1923 Adanaya Giriş

(Birinci Sahifeden Artan)

İçinde ilerlerken geçtiğimiz uzun caddenin iki
kıyısındaki evleri hiç göremedim. Çünkü pencerele-
dolmuş insanlardan, duvarları doldurmuş bayraklar-
dan evler görülmüyordu.

Epeyce müddet yanından ve müvazi olarak geç-
tiğimizi sonradan anladığım Seyhanı bile görmedim.
Çünkü solumuzdaki insan duvarı bana giderken bu
nehri bile göstermemişti.

Beynimde taklar, bayraklar, ağlayışlar uğuldu-
yor ve dilime dolanan Hâmidin o mısraı dilimden
gayri ihtiyari dökülüp duruyor, ordu :

Akardı pâyine mahşer misâli bir millet !

İsmail Habip Sevük

HALKEVLERİ DERGİLERİ

DERGİNİN ADI	ÇIKARANHALKEVİ	DERGİNİN ADI	ÇIKARANHALKEVİ
Taşpınar	Gz. Antep	Karacadağ	Diyarbakır
Çorumlu	Çorum	Karalması	Zonguldak
Doğu	Kars	Kaynak	Balıkesir
Erciyes	Kayseri	Konya	Konya
Fikirler	İzmir	19 Mayıs	Samsun
Gediz	Manisa	Taşpınar	Afyon
Görüşler	Adana	Türk Akdeniz	Antalya
Halkevi	Eskişehir	Ün	İsparta
İnanç	Denizli	Uludağ	Bursa
İnan	Trabzon	Yeni Türk	Eminönü
		Halkbilgisi haberleri	Eminönü

GÖRÜŞLER

Adana Halkevi tarafından çıkarılır
Aylık Kültür Dergisi.

Neşriyat Müdürü : KEMAL ÇELİK
Yazı İşlerini idare eden : Dil - Edebiyat Komitesi

Yıllığı 240 Kuruş

6 Aylığı 120 >

Basıldığı Yer : «BUGÜN» Basımevi

GÖRÜŞLER

in
İLÇE MUHABİRLERİ

Bay Galip Çifçi CEYHAN
Bay A. Vef Aray OSMANİYE
Bay Hamis Pulat KARASALI
Bay K. Sadık Göğçeli KADIRLI

İNCİLER

Yazan : İbrahim Tekeli

Fikri, Felsefeyi şiirleştiren bu değerli Eseri
Bütün Okuyucularımıza hararetle tavsiye ederiz.